

Ällisty tekniikan historiasta
– tilaa lehti itsellesi tai lahjaksi!

12 kuukautta vain

34,-

Norm. 52 €

Etusi 35%

TEKNIIKAN
HISTORIA

TEKNIikka & DESIGN OSA 3

Sarja kertoo suomalaisen muotoilun historiasta ja muotoiluun liittyvistä teknisistä innovaatioista.

Hinnat ja tarjoukset voimassa 14.7.14-20.7.14 jollei toisin mainita. Verk.com/katalogi

ARJEN HISTORIAA

■ Tekniikka on läsnä meidän jokaisen arjessa.

Pallotuolista tuli muoviaajan ikoni

Veneistä tuttu lasikuitu inspiroi Eero Aarniota suunnittelemaan tuolin, jonka muoto pelkistyi palloksi.

TEKSTI MARI HEIKKILÄ
KUVAT EERO-AARNIO.COM

Suomen tunnetuin muovihuonekalu, Pallotuoli, syntyi aikoinaan Eero Aarnion omiin tarpeisiin.

Aarnio oli sitä ideoidessaan täysin tuntematon suunnittelijanalku. Hän oli vuonna 1962 ostanut kaksilapsiselle perheineen ensimmäisen Arava-asunnon, jonne tarvitsi huonekaluja. Hän päätti suunnitella ison tuolin – sellaisen, johon mahtuisi ehkä useampikin ihminen. Pyrkimyksenä oli tehdä jotain täysin uutta ja erilaista.

Aarnio oli edellisessä kesänä ollut Turun veneveistämöllä ja ihastunut veneiden materiaalina käytettyyn lasikuituun, joka taipuu mihin muotoon tahansa.

LOPPUPISTE. Eero Aarnio pelkisti tuolin muotoa ja päätyi lopulta palloon.

Sieltä hän sai kipinän materiaalin hyödyntämiseen huonekaluissa.

Pyöritellessään tuoli-ideaansa paperilla Aarnio huomasi, että muoto pelkistyi pelkistymistään ja muistutti lopulta palloa. Siitä tuli idea: miksei tuoli voisi olla pallon muotoinen? Lasikuidun käytön kannalta pyöreä muoto oli hyvä, sillä siten saavutettiin maksimivahvuus minimimäärällä materiaalia.

Pään liikerata paperille

Aarnio teki tuoliinrakennuksestaan luonnollisen kokoisin version, jonka asetti seinälle. Hän "istui" jakkaran avulla tuoliin ja vaimo piirsi paperille pään liikeradan, jotta tuolista saatiin sopivan korkea.

Ensimmäisen prototyypin Aarnio teki itse. Hän käytti vanerisuikaleista tehtyä

Pallo muodosti istujalleen oman tilan, joka eristi ulkopuolisista äänistä.

Tankki
täyteen vetyä,
kiitos!

Mallinnettu
männinnousu
Normandiaan

Tilaa heti!

1. Netistä tilaa teknikanhistoria.fi, kirjoita tarjoustunnus 116L0741

2. Sähköpostitse: lehtikampanja@talentum.fi. Kirjoita tilaukseesi tunnus 116L0741 sekä nimi- ja yhteystietosi.

3. Puhelimitse numerosta 020 442 4100, ma-pe klo 8.15–16.30, kerro tunnus 116L0741.

4. Postilla tilauskortti maksutta sivulta 15.

Tilausehdot ja puheluhinnat sivulla 15.

muottia, joka oli päällystetty voimapaperilla. Hän laminoi muotin ulkopinnalle lasikuituisen kuoren.

Kun muotti irrotettiin ja poistettiin sisältä, syntyi pallomainen istuinosa, johon Aarnio kiinnitti pyöreän jalan.

Sisäosa pehmustettiin ja Aarnio asensi sisäseinään punaisen Ericssonin puhelimen.

Nimi oli helppo keksiä: Pallotuoli.

Pallotuolin myyntiin saaminen ei ollut aluksi helppoa. Aarnion sitkeän yrittämisen jälkeen Asko kiinnostui mallista ja päätti lähettää tuolin Kölnin messuille vuonna 1966. Siellä siitä tuli menestys.

Tuoli sai aikaan poikkeuksellisen kokemuksen, sillä se muodosti istujalleen oman tilan, joka eristi ulkopuolisista äänistä. Tuolia tilattiin 30 maahan.

Elokuvia ja kauniita naisia

Pallotuolista tuli aikansa ikoni. Se nähtiin Kölnin messujen jälkeen lehtien kansikuvissa ja James Bond -elokuvissa. Muun muassa **Urho Kekkonen**, Monacon ruhtinatar **Grace Kelly**, **Bing Crosby** ja **Elton John** ovat omistaneet pallotuolin.

Vuonna 1968 Aarnio suunnitteli vieläkin yksinkertaisemman version samasta tuolista: läpinäkyvän Kuplan, joka roikkui vaijerilla katosta. Myös siitä tuli hyvin suosittu.

Vuoden 2000 Playboyn kannessa siinä loikoili alaston **Carmen Electra** korkokengissään.

Sittemmin kuplatuolissa ovat keikistelleet muun muassa näyttelijät **Keira Knightley**, **Eva Longoria** sekä laulajat **Mariah Carey** ja **Shakira**.

Läpinäkyvyys on tehnyt siitä suosittua muoti- ja mainoskuvissa.

Aarnio mielistyi lasikuituun ja käytti sitä muissakin tuoleissaan, kuten vuonna 1967

KUVAUKSELLINEN.
Läpinäkyvä Kupla on ollut muoti- ja julkkiskuvaajien suosikki.

KLASSIKOITA

■ Kerromme suomalaisen muotoilun tunnetuimpien esineiden tarinat.

Suomalaista käsityötä

SAKSALAISYRITYS ADELTA on nykyisin yksinökeutet **Eero Aarnion** lasikuituisten huonekalujen ja Kupla-tuolin valmistukseen. Käytännössä tuolit valmistetaan kuitenkin edelleen alihankintana Suomessa.

Kangasalaalainen Artekno on jo vuodesta 1967 lähtien valmistanut Aarnion lasikuituisten huonekalut, kuten Pallot- ja Pastillituolit. Läpinäkyvät akryylliset Kuplatuolit tekee orimattilalainen Kerosplast.

Arteknon tuotepäällikkö **Tommi Nelimäki** mukaan Pallotuoli tehdään yhä samalla tavoin käsin lämmitellä koton on aina tehty.

– Ensinnäkin muotin sisäpinnalle ruiskutetaan gelcoat-väri, joka kuivuu jonkin aikaa. Sen päälle teloitetaan lasikuitumattoa, joka on kastettu polyesterihartsilla. Kun laminoitikerros on kuivunut, tehdään vielä toinen laminointi. Nelimäki kertoo.

Muotti on lasikuitua ja se on käsitelty irrotusaineella, jotta kappale ei jää siihen kiinni. Laminoinnin sisälle Pallotuoliin tulee metallinen vahvikerengas.

Vaikka lasikuitu sinänsä ei ole materiaalina kallista, käsityö ja laadukas verhoilu nostavat hintaa.

Nelimäki mukaan menekki on ollut melko tasainen – Pallotuolia tilataan muutama sata vuodessa. Mitään massamuotia siitä tuskin tuleekaan: myyntihinta kauppoissa on noin 7000 euroa, Kuplatuoli maksaa hieman yli 4000 euroa. ■

syntyneessä Pastillissa ja vuonna 1971 Toimaatissa.

Lasikuitua hyödynsivät myös monet muut tuon ajan suunnittelijat kuten **Eero Saarinen** vuonna 1956 Tulppaani-tuolissa ja **Yrjö Kukkapuro** Karuselli-tuolissaan vuonna 1964.

Lasikuituhuonekalujen huippukausi oli 1960-luvulla. Seuraavan vuosikymmenen öljykriisi aiheutti muutoksen suhtautumisessa muovituotteisiin.

Toisaalta 1990-luvulla alkoi retrobuumi, jonka myötä muovidesign palasi jälleen pinnalle. ■